

Návrh vecného obsahu novely zákona o vysokých školách (novela 2012)

(Materiál na verejnú diskusiu)

Predkladá: Eugen Jurzyca, minister

Bratislava, apríl 2011

Návrh vecného obsahu novely zákona o vysokých školách (novela 2012)

(Materiál na verejnú diskusiu)

1. Úvod

Slovenské vysoké školstvo prešlo v prvej dekáde 21. storočia veľkými zmenami. Podmienky, ktoré sa vytvorili na jeho fungovanie, umožnili, že sa výkon vysokého školstva meraný počtom študentov počas desiatich rokov takmer zdvojnásobil a jeho kapacita dnes prakticky pokrýva dopyt po vysokoškolskom vzdelávaní. Z hľadiska podielu počtu novoprijatých študentov vysokých škôl na počte 19-ročných sa Slovensko v roku 2007 dostalo na 4. miesto medzi krajinami OECD.

Procesy vo vysokom školstve viedli okrem želaných zmien aj k niektorým neželaným dôsledkom. V snahe o elimináciu týchto dôsledkov bol zákon o vysokých školách v uplynulých rokoch viackrát novelizovaný. Novelu zákona reagovali aj na nové podnety, ktoré pre vysoké školstvo vyplývali z rýchleho vývoja spoločnosti.

V súčasnosti sa za najväčší problém slovenského vysokého školstva považuje nedostatočná kvalita vysokoškolského vzdelávania. Vytvorenie legislatívnych predpokladov na podporu riešenia tohto problému je hlavným cieľom pripravovanej novely zákona o vysokých školách, ktorá by mala nadobudnúť účinnosť 1. januára 2012 (ďalej tiež "novela 2012").

Predkladaný materiál obsahuje prehľad vecného obsahu pripravovanej novely 2012. Okrem vytvorenia legislatívnych predpokladov na zvýšenie kvality vysokoškolského vzdelávania sa novela zameria, spolu s pripravovanou novelou zákona č. 172/2005 Z. z. o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja, aj na legislatívnu podporu zvyšovania kvality vysokých škôl v oblasti výskumu a vývoja.¹⁾

V rámci riešenia problémov kvality vysokoškolského vzdelávania a výskumu sa novela 2012 zameria na odstraňovanie informačnej nerovnosti, zdôraznenie úlohy vnútorných mechanizmov vysokých škôl na zabezpečenie kvality, ako aj na revíziu procesu akreditácie. Jej súčasťou bude zmena postavenia Akreditačnej komisie zameraná na skvalitnenie a zjednodušenie akreditačného procesu. V kontexte s podporou kvality sa v novele budú riešiť aj otázky kariérneho postupu (profesori, docenti), externého štúdia a niektoré otázky týkajúce sa súkromných vysokých škôl. Zároveň sa v novele vyriešia niektoré technické problémy, ktoré sa vo vysokoškolskej praxi v súčasnosti vyskytujú. V oblastiach, ktoré sú predmetom novely, bude snaha aj o zjednodušenie a skrátenie textu súčasného zákona.

Navrhované zmeny poskytnú vysokým školám viac voľnosti, najmä pri tvorbe a aktualizácii študijných programov. Súčasne sa však sprísni možný postih za nedodržanie stanovených pravidiel.

Novela 2012 bude prvým krokom v legislatívnej podpore zvyšovania kvality vysokých škôl. Nasledovať bude úprava podzákonných noriem, najmä v oblasti akreditácie. Podrobnosti úpravy týchto podzákonných noriem nie sú predmetom tohto materiálu, aj keď smer niektorých úprav obsah materiálu už naznačuje.

---

¹⁾ Na miestach v materiáli, kde sa hovorí o vede a technike, resp. o výskume a vývoji, sa myslí, pokiaľ je to aplikovateľné, aj umenie resp. umelecká činnosť.

Ministerstvo si uvedomuje potrebu legislatívnych zmien aj v niektorých ďalších oblastiach vysokého školstva, osobitne v oblasti vnútornej organizácie vysokých škôl a systému sociálnej podpory študentov. Tieto otázky nie sú zaradené do novely 2012, pretože si budú vyžadovať viac času na prípravu. V prípade ich zaradenia by nebolo možné prijať novelu s účinnosťou od 1. januára 2012, čím by sa oddialilo legislatívne vyriešenie najzávažnejších problémov slovenského vysokého školstva.

V ďalšom texte je sumarizácia navrhovaných zmien, za ktorou nasleduje ich stručné odôvodnenie, resp. podrobnejší komentár k predloženým návrhom.

Materiál sa predkladá na verejnú diskusiu, ktorá bude prebiehať v období od 8. apríla do 13. mája 2011. Jej súčasťou bude prerokovanie materiálu v orgánoch reprezentácie vysokých škôl. Pripomienky je možné počas trvania verejnej diskusie zasielať aj priamo na ministerstvo, a to poštou na adresu Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, Sekcia vysokých škôl, Stromová 1, 813 30 Bratislava alebo elektronickou poštou na adresu diskusia-vs@minedu.sk.

2. Prehľad navrhovaných zmien

Členenie vysokých škôl

1. Ruší sa **členenie vysokých škôl** na univerzity, odborné vysoké školy a nezaradené vysoké školy.

Poskytovanie vysokoškolského vzdelávania a zabezpečovanie jeho kvality

2. **Nutnou podmienkou akreditácie** vzdelávacích činností bude zavedený a funkčný **vnútorný systém zabezpečovania kvality vzdelávania** založený na medzinárodne akceptovaných princípoch, ²⁾ ktoré budú súčasťou zákona. Podrobnosti implementácie systému budú určené vnútorným predpisom vysokej školy.
3. Akreditovať sa nebudú študijné programy, ale **akreditácia sa bude udeľovať fakulte / vysokej škole na študijný odbor a stupeň štúdia.** ³⁾ Tvorba študijných programov, pri dodržaní podmienok ustanovených pre študijný program v zákone, bude v kompetencii fakulty / vysokej školy. Študijný program bude podliehať schváleniu príslušnou vedeckou radou. Ak pri uskutočňovaní študijných programov v danom stupni a študijnom odbore na príslušnej fakulte / vysokej škole budú zistené opakované závažné nedostatky, bude jej odňatá akreditácia pre tento odbor a stupeň znamenajúca zánik všetkých študijných programov v danom študijnom odbore a stupni.
4. Pri posudzovaní personálneho zabezpečenia študijného odboru, ktorý je predmetom akreditácie, sa presunie dôraz z doterajšej **prevažnej orientácie na osobu garanta** na posudzovanie **kvality kolektívu vysokoškolských učiteľov**, ktorí majú zabezpečovať uskutočňovanie študijných programov v danom odbore. Ruší sa formálna väzba akreditácie na konkrétne meno garanta, v posudzovanom kolektíve však musí byť obsadená pozícia funkčného profesora(ov), v prípade prvého stupňa aspoň funkčného docenta(ov), zodpovedajúceho(cich) za kvalitu a rozvoj študijných programov, ktoré bude vysoká škola v danom študijnom odbore uskutočňovať. Súčasťou akreditácie bude posúdenie zabezpečenia dostatočného počtu vysokoškolských učiteľov a ich štruktúry z pohľadu počtu študentov, ktorých plánuje vysoká škola v danom študijnom odbore vzdelávať a zvolených metód vzdelávania. Vysoká škola musí preukázať schopnosť zabezpečiť povinné predmety a väčšinu povinne voliteľných predmetov v prípade výpadku niektorého z vysokoškolských učiteľov (zabezpečenie kľúčových predmetov nemôže byť štandardne závislé na jednom vysokoškolskom učiteľovi).
5. V prípade žiadostí o akreditáciu **na druhý stupeň** sa bude požadovať, aby väčšina vysokoškolských učiteľov, ktorí sa majú podieľať na uskutočňovaní študijných programov, bola aktívna vo výskume.

---

²⁾ Tieto princípy budú vychádzať z materiálu European Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG) prijatého na stretnutí ministrov v rámci Bolonského procesu v roku 2005 v Bergene v Nórsku.

³⁾ V súčasnosti je akreditovaných viac ako 7600 študijných programov v 364 študijných odboroch.

6. V prípade žiadostí o akreditáciu **na tretí stupeň** sa bude požadovať, aby všetci vysokoškolskí učitelia, ktorí sa majú podieľať na uskutočňovaní študijných programov, boli aktívni vo výskume a u väčšiny z nich boli ich výsledky medzinárodne akceptované.
7. Súčasťou akreditácie bude aj posúdenie **požiadaviek na obsadenie miest** vysokoškolských učiteľov a ich dodržiavanie. Náročnosť požiadaviek na uchádzača o obsadenie miesta bude zohľadňovať najmä stupeň štúdia, na ktorého zabezpečovaní sa má vysokoškolský učiteľ podieľať.
8. Špecifiká akreditácie v jednotlivých študijných odboroch **budú uvedené v ich opisoch** (napr. minimálne personálne zabezpečenie a materiálne zabezpečenie).
9. V prípade bakalárskych študijných programov sa bude rozlišovať ich **orientácia na prax** alebo na **pokračovanie v ďalšom štúdiu**. Toto členenie sa zohľadní najmä pri posudzovaní profilu absolventa a vzdelávacích výstupov.
10. **Spoločný študijný program** v nejakom študijnom odbore môže vysoká škola uskutočňovať len ak má akreditáciu v danom odbore a v danom stupni. Vysoké školy pôsobiace v zahraničí spolupracujúce v rámci spoločného študijného programu so slovenskou vysokou školou musia byť **spôsobilé na samostatné poskytovanie** vzdelávania v danom stupni a v odbore obsahovo primerane zodpovedajúcom danému študijnému odboru. Z diplomu musí byť zrejmé, v akom študijnom odbore a stupni podľa slovenskej právnej úpravy sa štúdiom získava vysokoškolské vzdelanie.
11. **U medziodborového spoločného študijného programu** musí mať každá zo spolupracujúcich vysokých škôl akreditáciu pre daný stupeň aspoň v jednom zo študijných odborov medziodborového študijného programu, a to tak, aby každý odbor medziodborového spoločného študijného programu bol akreditovaný aspoň na jednej zo spolupracujúcich vysokých škôl. V prípade, že partnerom slovenskej vysokej školy v rámci medziodborového spoločného študijného programu je vysoká škola pôsobiaca v zahraničí, musí byť spôsobilá na samostatné poskytovanie vzdelávania v danom stupni a v odbore obsahovo primerane zodpovedajúcom aspoň jednému z študijných odborov medziodborového spoločného študijného programu.
12. Akreditačná komisia bude **priebežne monitorovať** uskutočňovanie študijných programov. V prípade zistenia nedostatkov z hľadiska akreditačných kritérií alebo zákona požiada vysokú školu o nápravu. V prípade, že nepríde v stanovenej lehote k odstráneniu nedostatkov, navrhne ministerstvu pozastaviť akreditáciu, čo bude mať za následok zákaz prijímať nových uchádzačov na študijné programy v danom odbore a stupni. Pokiaľ nepríde k odstráneniu nedostatkov ani v ďalšom termíne, **bude nasledovať odňatie akreditácie** v príslušnom odbore a stupni.
13. **Zo zákona sa vypustí komplexná akreditácia činností vysokej školy.** Hodnotenie výskumu doteraz uskutočňované v rámci komplexnej akreditácie bude nahradené periodickým hodnotením výskumu podľa zákona o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja určeným pre všetky organizácie výskumu a vývoja uchádzajúce sa o podporu výskumu z prostriedkov štátneho rozpočtu.

Úprava inštitucionálneho postavenia a usporiadania Akreditačnej komisie

14. **Akreditačná komisia** bude z poradného orgánu vlády SR pretransformovaná na samostatnú právnickú osobu – **Agentúru na zabezpečovanie kvality vysokých škôl (AZKVŠ) inštitucionálne** podobnú APVV. Súčasná Akreditačná komisia a jej pracovné skupiny sa stanú odbornými orgánmi agentúry. Ako ďalší odborný orgán agentúry bude vytvorená päťčlenná **Rada agentúry** pozostávajúca z významných odborníkov, a to aj zo zahraničia, menovaných vládou SR (na návrh ministra, s ročnou obmenou jedného člena). Rada agentúry bude prispievať k odbornej činnosti agentúry vykonávaním vymedzených činností (napríklad vyjadrovaním sa k správam o činnosti Akreditačnej komisie) a bude sa vyjadrovať / navrhovať riešenia k námietkam (odvolaniam) uplatneným k vyjadreniam Akreditačnej komisie.
15. Akreditačná komisia / AZKVŠ bude zodpovedať za návrh a rozpracúvanie vnútorných postupov a smerníc (**vrátané kritériá akreditácie, ktoré bude schvaľovať ministerstvo**) a neustále skvalitňovanie svojich činností a výstupov. V porovnaní so súčasnou situáciou sa posilní zabezpečovanie činností stálymi zamestnancami AZKVŠ, ktorí budú technicky zodpovedať za prípravu návrhov vyjadrení na odsúhlasenie v AK po prerokovaní v príslušnej pracovnej skupine.
16. Akreditačná komisia bude pri posudzovaní žiadostí vysokých škôl odôvodňovať svoje vyjadrenia o splnení resp. nesplnení jednotlivých kritérií akreditácie. **Vysoká škola bude môcť voči vyjadreniu AK podať odvolanie.** Predtým, ako sa odvolaním bude zaoberať ministerstvo, vyjadrí sa k nemu Rada agentúry. V presne vymedzených odôvodnených prípadoch, najmä pri zjavných pochybeniach, bude môcť AZKVŠ vrátiť Akreditačnej komisii jej vyjadrenia na prepracovanie. **Rada agentúry však nebude mať právomoc meniť vyjadrenia AK.**
17. Žiadosti vysokých škôl, vyjadrenia Akreditačnej komisie a Rady agentúry sa budú **zverejňovať v úplnom znení.**
18. O akreditácii bude rozhodovať ministerstvo na základe návrhu Akreditačnej komisie. Záväznosť vyjadrenia AK vo vzťahu k ministrovi bude upravená tak, ako doteraz, čo znamená, že minister nemusí akceptovať vyjadrenie AK; v takom prípade však musí svoje rozhodnutie odôvodniť a odôvodnenie zverejniť. **Tento princíp sa uplatní na všetky vyjadrenia AK** (doteraz sa neuplatňoval napríklad v prípade návrhov na udelenie štátneho súhlasu pre súkromné vysoké školy).
19. **Akreditácia sa bude štandardne udeľovať na šesť rokov.** Akreditačná komisia bude povinná priebežne monitorovať a sledovať uskutočňovanie študijných programov a zmenu podmienok (najmä prostredníctvom verejne dostupných informácií – využívanie centrálnych registrov, zverejňovanie záverečných prác a pod.) a monitoringom na vysokých školách (vzdelávací proces, priebeh skúšok a pod.). Vysoká škola bude môcť požiadať o reakreditáciu aj pred uplynutím 6-ročného obdobia (napr. z dôvodu záujmu o akreditáciu vo viacerých odboroch a stupňoch naraz).
20. Opakované podanie žiadosti o akreditáciu po neúspešnom predchádzajúcom pokuse bude **spoplatnené.**
21. **Pre vznik nových vysokých škôl bude** na získanie akreditácie potrebné preukázať návrh vnútorného systému zabezpečovania kvality založeného na medzinárodne akceptovaných

princípoch a následne **v dvojročných intervaloch** po dobu šesť rokov predkladať Akreditačnej komisii správy o jeho aplikácií a dosahovanom pokroku.

Spresnená úprava dennej a externej formy štúdia

22. Zákon ustanoví, že štúdium na vysokej škole sa **štandardne uskutočňuje dennou formou**. Pri nej sa predpokladá, že **štúdium je hlavnou činnosťou študenta** (full time job). Takéto zaťaženie sa charakterizuje získaním 60 kreditov za akademický rok zodpovedajúcich približne 1500 až 1800 hodinám práce študenta.
23. Zákon umožní vysokým školám poskytovať aj štúdium **externou formou**, v rámci ktorej budú vysoké školy **prispôbovať štandardnú organizáciu štúdia a jeho časovú náročnosť** skutočnosti, že štúdium študent vykonáva popri inej hlavnej činnosti. **V prípade externého štúdia sa predpokladá plnenie analogických povinností ako pri dennom štúdiu, ale pri nižšom štandardnom ročnom zaťažení**. Štandardná dĺžka študijného programu v rámci externej formy štúdia bude o rok dlhšia ako u dennej formy štúdia. Každý zo študentov si však bude môcť, v súlade s kreditovým systémom, zvoliť v rámci organizačných a rozvrhových možností rýchlosť postupu, ktorá mu vyhovuje. Externé štúdium teda môže skončiť tak za kratší čas ako je štandardná dĺžka, ako aj za dlhší čas. Predĺženie štandardnej dĺžky externého štúdia oproti súčasnosti sa prejaví v zmene hraníc pre výšku školného určených ministerstvom tak, aby sa suma školného za celé externé štúdium v štandardnej dĺžke oproti súčasnému spôsobu určovania nezvýšila (pozri tiež časť o školnom).
24. Zákon nebude obsahovať ako podmienku na riadne skončenie štúdia iné **štátne skúšky** ako obhajobu záverečnej práce.

Súkromné vysoké školy

25. Žiadateľ o štátny súhlas musí uhradiť osobitný poplatok (návrh je 3000 €).
26. **Štátny súhlas na pôsobenie ako súkromná vysoká škola bude udeľovať vláda**. Návrh na udelenie štátneho súhlasu predkladá vláde minister. Pred predložením návrhu si ministerstvo vyžiada vyjadrenie Akreditačnej komisie. Pri predložení návrhu vláde sa minister k nemu vyjadrí. **Kladné vyjadrenie Akreditačnej komisie nebude pre vyjadrenie ministra ani pre rozhodnutie vlády záväzné**. V prípade negatívneho konečného rozhodnutia vlády môže uchádzač opätovne požiadať o súhlas najskôr po uplynutí troch rokov. Ak sa vláda rozhodne inak, ako navrhne AK, svoje rozhodnutie odôvodní a odôvodnenie zverejní. To isté platí pre vyjadrenie ministra. Pokiaľ bude vyjadrenie AK k žiadosti kladné a vláda štátny súhlas neudelí, osobitný poplatok sa žiadateľovi vráti.
27. Zákon umožní zlúčenie a splynutie súkromných vysokých škôl, či **prechod štátneho súhlasu na právneho nástupcu**.
28. **Financovanie výskumnej činnosti** na súkromných vysokých školách sa bude uskutočňovať za rovnakých podmienok ako na verejných vysokých školách (pri rešpektovaní obmedzení vyplývajúcich zo zákona o štátnej pomoci).

Školené a poplatky spojené so štúdiom

29. Maximálne školné za štúdium v externej forme na verejných vysokých školách bude ministerstvo **určovať na celé štúdium** (nie na akademický rok). Určovanie školného sa bude

uskutočňovať tak, aby predĺženie štandardnej dĺžky externého štúdia zavedené novelou nezvýšilo celkovú sumu školného. Zostane však zachované, že maximálna celková dĺžka štúdia (v dennej aj v externej forme) bude obmedzená na hodnotu *štandardná dĺžka + 2 roky*.

30. Vysoké školy budú **vopred zverejňovať maximálne školné za celé štúdium**, nielen na jeden akademický rok.
31. V prípade, že študijný program v rámci denného štúdia je uskutočňovaný **v inom ako štátnom jazyku**, môže vysoká škola požadovať od jeho študentov školné za podmienky, že najmenej v rovnakom rozsahu ponúka v danom odbore a stupni bezplatný študijný program v štátnom jazyku. Táto podmienka sa nevzťahuje na študijné programy uskutočňované na niektorých vysokých školách štandardne v jazykoch národnostných menšín. Týmto opatrením sa umožní vybrať školné od zahraničných študentov z krajín EÚ študujúcich v dennej forme študijných programov uskutočňovaných v inom ako štátnom jazyku.

Vysokoškolskí učitelia

32. Na obsadenie funkcie docenta a profesora **nebude potrebné mať vedecko-pedagogický titul docent alebo profesor**. V takýchto prípadoch však vysoké školy budú povinné pri obsadzovaní funkčných miest docentov a profesorov uplatňovať výberové kritériá, ktoré v oblasti výskumu a vývoja budú náročnosťou zodpovedať kritériám na udeľovania vedecko-pedagogických titulov docent a profesor.
33. Na obsadenie funkcie odborného asistenta bude požiadavka **na vysokoškolské vzdelanie tretieho stupňa**. Odborný asistent bude môcť samostatne viesť prednášky.
34. Novelou zákona o vysokých školách sa v osobitnom článku bude novelizovať aj zákon o odmeňovaní pri výkone práce vo verejnom záujme (ak sa tak nestane už skôr v rámci iných legislatívnych úprav). Táto novelizácia vráti verejným vysokým školám možnosť nepostupovať pri odmeňovaní podľa zákona o odmeňovaní pri výkone práce vo verejnom záujme, ale **stanoviť si vlastný systém odmeňovania** vyhovujúci všeobecným legislatívnym pravidlám v oblasti miezd.
35. Vysoké školy **budú zverejňovať** informácie o habilitačnom konaní a konaní na vymenovanie profesora na svojej webovej stránke (začiatok, posudky a rozhodnutie).
36. Pre jednotlivé študijné odbory budú vypracované **minimálne kritériá na udelenie vedecko-pedagogického titulu**, ktoré budú v prípade profesorov založené najmä na publikáciách a iných výstupoch výskumnej a vývojovej činnosti a na ohlasoch na tieto výstupy na medzinárodnej úrovni; v prípade docentov na kvalite doterajších publikácií a iných výstupov výskumnej a vývojovej činnosti. Tieto podmienky budú uvádzané v opisoch študijných odborov.
37. Ak Akreditačná komisia zistí, že vysoká škola **preukázateľne nedodržala** pri obsadzovaní funkčných miest profesorov a docentov kritériá, navrhne odňať práva uskutočňovať študijné programy v danom odbore **najmenej na šesť rokov**.

Mimoriadne opatrenia/technické úpravy v riadení

38. Akademický senát vysokej školy bude môcť navrhnúť osobu na poverenie vykonávať funkciu rektora **vždy, keď vysoká škola nebude mať rektora**.

39. Štatút vysokej školy upraví podmienky, za ktorých je oprávnený akademický senát vysokej školy **prevziať kompetencie akademického senátu fakulty a rektor vysokej školy prevziať kompetencie dekana fakulty**. Pôjde o prípady nefunkčnosti alebo nečinnosti akademického senátu fakulty alebo dekana a o prípady závažného a opakovaného porušovania všeobecne záväzných právnych predpisov alebo vnútorných predpisov vysokej školy týmito orgánmi. V prípade nefunkčnosti alebo nečinnosti akademického senátu fakulty alebo dekana bude možné po súhlase akademického senátu vysokej školy vyhlásiť nové voľby za účelom sfunkčnenia týchto samosprávnych orgánov.
40. Ak **správna rada verejnej vysokej školy** nebude mať predsedu ani podpredsedu, minister poverí niektorého z členov správnej rady výkonom tejto funkcie do určenia nového predsedu.

Informačné systémy

41. Ministerstvo bude viesť **register vysokých škôl**. Jeho súčasťou budú informácie o vysokých školách, ich vnútornej organizácii a vnútorných predpisoch, či samosprávnych orgánoch. Za správnosť informácií bude zodpovedať vysoká škola.
42. Ministerstvo bude viesť **register študijných odborov**, ktorého súčasťou bude aj úplné znenie opisu študijného odboru.
43. Ministerstvo bude prevádzkovať **register študijných programov**, ktorý bude obsahovať podrobné informácie o študijných programov uskutočňovaných vysokými školami, vrátane informačných listov jednotlivých predmetov.
44. Zákon umožní poskytovanie údajov z centrálného registra študentov **iným orgánom verejnej správy** za účelom preukazovania skutočností o štúdiu a naopak získavať údaje z iných informačných systémov verejnej správy. Centrálny register bude obsahovať aj informácie o získaných kreditoch jednotlivých študentov.
45. **Register zamestnancov bude zverejňovať mená a výšky úväzkov vysokoškolských učiteľov a výskumných pracovníkov s vysokoškolským vzdelaním** jednotlivých vysokých škôl, ako aj funkciu, v ktorej pôsobia. Zákon umožní prepojenie registra zamestnancov s inými informačnými systémami verejnej správy.

Iné zmeny

46. **Registrácií bude podliehať len štatút vysokej školy**. Úplné znenie študijného poriadku bude vysoká škola ministerstvu oznamovať. Ministerstvo bude oprávnené pozastaviť platnosť niektorých ustanovení študijného poriadku alebo predpisu ako celku, ak zistí rozpor so všeobecne záväznými právnymi predpismi. Obdobné pravidlá budú platiť v prípade zásad výberového konania.
47. Uchádzač o štúdium sa v prípade zápisu **pred začiatkom akademického roka** stane študentom najskôr od začiatku akademického roka, v ktorom začína jeho vzdelávanie; do začiatku akademického roka môže zápis zrušiť.
48. Doklady o absolvovaní štúdia bude vysoká škola povinná **vydať do 45 dní** od riadneho skončenia štúdia, ak nebude študent súhlasiť s neskorším termínom.

49. Akreditačná komisia sa **nebude vyjadrovať k zmenám** názvov vysokých škôl alebo fakúlt, či k zmenám v súčastiach vysokých škôl (zriaďovanie, vytváranie fakúlt a pod.).
50. Zákon umožní **poskytovanie dotácií na konkrétne projekty a aktivity súvisiace s vysokým školstvom aj iným právnickým osobám** ako vysoké školy (napr. EUNIS, SANET, združenia a spolky študentov, vzdelávacie aktivity pre študentov a vysokoškolských učiteľov a pod.).
51. V prípade, že absolvent chce od vysokej školy vydanie diplomu aj v inom ako štátnom jazyku, musí o to požiadať pred skončením štúdia. V takom prípade sa mu vydá diplom a dodatok k diplomu dvojjazyčne. **V prípade, že diplom sa vydáva v slovenskom a anglickom jazyku, vydáva sa bezplatne.**
52. Zákon upraví postup, ktorým je **možné zneplatniť udelený vysokoškolský diplom/dekrét.** Rozhodovať bude vysoká škola na základe návrhu vedeckej rady. Možnosť odňatia bude časovo ohraničená na desať rokov od vydania diplomu. Rozhodnutie vysokej školy bude preskúmavať súd.
53. Absolventom doktorandských študijných programov v **študijnom odbore katolícka teológia** sa bude udeľovať akademický titul doktor (PhD).
54. Právnické osoby, ktorým bol udelený štátny súhlas na pôsobenie ako súkromná vysoká škola, budú povinné **zmeniť svoj názov v súlade s názvom súkromnej vysokej školy**, pod ktorým pôsobia.

Prechodné ustanovenie

55. **Do preukázania fungujúceho systému vnútorného zabezpečenia kvality** vzdelávania môžu vysoké školy uskutočňovať len študijné programy akreditované podľa doterajších predpisov. Platnosť časovo obmedzených práv sa predĺži do konca roka 2015. Akreditačná komisia bude môcť navrhnúť odňatie práva aj pred touto lehotou.

3. Komentár k navrhovaným zmenám

K bodu 1:

(1) V zákone o vysokých školách z roku 2002 bol zavedený systém členenia vysokých škôl, a to na odborné vysoké školy, univerzitné vysoké školy a výskumné univerzity. Skôr ako sa v rámci komplexnej akreditácie stihol tento systém implementovať, došlo k jeho zmene a podľa súčasnej právnej úpravy je možné vysoké školy začleniť medzi odborné vysoké školy alebo univerzitné vysoké školy, prípadne vysoká škola môže zostať nezačlenená. Aj keď na väčšine vysokých škôl sa už uskutočnila komplexná akreditácia, ktorá je pre implementáciu členenia vysokých škôl rozhodujúca, možno na základe jej priebehu vysloviť vážne pochybnosti o naplnení pôvodného účelu členenia vysokých škôl ako nástroja na podporu ich diferenciacie. Preto sa navrhuje ustanovenia o členení vysokých škôl v súčasnej podobe zo zákona vypustiť.

(2) Táto zmena sa navrhuje najmä z týchto dôvodov: rôznorodosť vysokých škôl sa prejavuje v širšej škále ako len v type odborná vysoká škola a univerzitná vysoká škola. Očakávané prepojenie na systém financovania pri filozofii „univerzitná vysoká škola získa viac“, prirodzene motivovalo jednotlivé verejné vysoké školy k profilácii na univerzitnú vysokú školu. Vyvolaná diskusia o tom, že kritériá podľa ktorých sa budú vysoké školy začleňovať, majú byť známe pred hodnoteným obdobím, potvrdzuje, že tento proces nepodporuje rôznorodosť vysokoškolského systému, ale jeho unifikáciu, keď sa vysoké školy snažia splniť jednotné kritériá, namiesto orientácie na plnenie vlastného poslania zadefinovaného v strategických dokumentoch vysokej školy. Stratégie sa obmedzovali na začlenenie v systéme ako univerzitná vysoká škola.

(3) Od navrhovanej zmeny sa očakáva vyššia diferencovanosť vysokých škôl a ich špecializácia na činnosti, v ktorých dosahujú excelentné výsledky, či už pôjde o aktívnu úlohu v rozvoji regiónu, aplikovaný výskum, prípravu pedagogických zamestnancov, či sociálnych pracovníkov. Rovnako sa očakáva orientácia niektorých vysokých škôl najmä na poskytovanie vzdelávania prvého stupňa (bakalárske študijné programy), či naopak na poskytovanie najmä doktorandských študijných programov.

K bodu 2:

(4) V súlade so štandardmi na zabezpečovanie kvality v európskom vysokoškolskom priestore sa posilňuje dôležitosť kultúry kvality na vysokých školách a zodpovednosť vysokých škôl za kontinuálne zlepšovanie kvality svojej vzdelávacej činnosti. Na inštitucionálne zabezpečenie týchto procesov sa vyžaduje mať ustanovené pravidlá na úrovni vysokej školy, ktoré vymedzia postupy, zodpovednosti a právomoci medzi jednotlivými organizačnými článkami vysokej školy. Vymedzenie požiadaviek a rozsahu týchto pravidiel bude vychádzať z Noriem a smerníc na zabezpečovanie kvality v európskom priestore vysokoškolského vzdelávania (European Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area – ESG) schválených na stretnutí ministrov v rámci Bolonského procesu v roku 2005 v Bergene v Nórsku. Normy napríklad vyžadujú, aby vysoké školy implementovali stratégiu na trvalé zvyšovanie kvality, ktorá bude spočívať v uskutočňovaní konkrétnych oficiálne schvaľovaných postupov v zmysle prijatej politiky kvality vysokej školy. Rovnako sa očakáva, že vysoká škola priebežne monitoruje a pravidelne hodnotí svoje študijné programy a kvalitu svojich absolventov.

(5) V strednodobom horizonte fungujúci a transparentný vnútorný systém zabezpečovania kvality môže významne zjednodušiť systém externého zabezpečovania kvality. Pri

existujúcich vysokých školách a fakultách nebude postačujúce len mať schválené pravidlá, ale podmienkou akreditácie bude preukázanie, že fakulta / vysoká škola, ktorá poskytuje vysokoškolské štúdium, sa pravidlami na zabezpečovanie kvality vo svojej každodennej činnosti riadi.

K bodom 3 až 12:

(6) Súčasný systém akreditácie na úrovni študijných programov vyvoláva otázku, v akej miere môže vysoká škola meniť jednotlivé podmienky, za ktorých bola vyhodnotená ako spôsobilá na uskutočňovanie študijného programu (napr. zmena vyučujúcich, priestorov, doplnenie predmetov a pod.). Za účelom odstránenia pochybností o miere voľnosti vysokých škôl a fakúlt pri úpravách v študijných programoch sa navrhuje prechod na akreditáciu študijného odboru a stupňa. Samotná tvorba študijného programu a odporúčaného študijného plánu bude úplne v kompetencii vysokej školy/fakulty, bude však nutné rešpektovať ustanovenia zákona (štandardná dĺžka štúdia, akademický titul, kreditový systém štúdia, ...).

(7) Voľnosť v tvorbe študijných programov bude pre vysokú školu znamenať nutnosť zodpovedného prístupu k tvorbe a uskutočňovaniu programov, nakoľko nekvalitné zabezpečenie jedného programu a ignorovanie požiadaviek Akreditačnej komisie na odstránenie nedostatkov v uskutočňovaní študijného programu, môžu viesť k odňatiu akreditácie na celý odbor. Rovnako to platí pre študijné programy rôznej formy. Napríklad, ak študijný program v externej forme nebude svojou kvalitou na požadovanej úrovni, vysoká škola/fakulta môže prísť o akreditáciu na celý študijný odbor a stupeň.

(8) Odňatie akreditácie bude v zákone upravené podobne ako dnes. To znamená, že mu bude predchádzať možnosť vysokej školy prijať opatrenia na odstránenie nedostatkov, možnosť obmedzenia prijatia nových uchádzačov o štúdium (pozastavenie práva) a až potom prichádza do úvahy samotné odňatie akreditácie.

(9) Ak to študijný odbor vyžaduje, špecifiká, ktoré musí fakulta splniť na akreditáciu v študijnom odbore, budú uvedené v jeho opise (napr. špeciálne laboratória, prístroje, softvér, zamestnanca so špecifickou kvalifikáciou, minimálny počet a štruktúra vysokoškolských učiteľov a pod.). Súčasťou opisu študijného odboru môžu byť aj obmedzenia. Ide najmä o udeľovaný akademický titul, obmedzenia vo vzťahu k štandardnej dĺžke štúdia, ale aj požiadavka na vyjadrenie príslušného orgánu v prípade študijných odborov, v ktorých vzdelanie je relevantné na výkon regulovaného povolania, či obmedzenie na poskytovanie študijného programu len v dennej forme štúdia, alebo špecifické podmienky na prijatie na štúdium, či potreba súhlasu cirkevnej vrchnosti. V prípade odborov na výkon povolania sestry, pôrodnej asistentky, fyzioterapeuta, všeobecného lekára, farmaceuta, architekta a veterinárneho lekára bude fakulta povinná zabezpečiť súlad študijného programu s príslušnou smernicou a všeobecne záväznými právnymi predpismi. Rovnako sa v opisoch študijných odborov bude uvádzať možnosť/povinnosť spojenia prvého a druhého stupňa do jedného celku.

(10) Aj v prípade, že sa študijné programy budú mať uskutočňovať aj mimo sídla vysokej školy (v pobočkách alebo detašovaných pracoviskách), sa vydá len jedna akreditácia platná pre všetky miesta uskutočňovania študijných programov. V dôsledku toho porušenie pravidiel akreditácie na hociktorom mieste bude potenciálne znamenať stratu akreditácie na všetky študijné programy v danom odbore. Prípadné rozšírenie miest poskytovania študijných programov počas platnosti akreditácie je prípustné, vysoká škola / fakulta je však zodpovedná za to, že sa bude študijný program uskutočňovať len za vyhovujúcich podmienok.

(11) V prípade žiadosti o novú akreditáciu (nový odbor/nový stupeň) bude úlohou Akreditačnej komisie posúdiť predpoklady fakulty na poskytovanie študijných programov v danom odbore a v danom stupni. V prípade periodickej akreditácie bude cieľom akreditácie posúdiť, či poskytovanie študijného programu spĺňa požadované štandard, vrátane posúdenia úrovne vzdelania dosahovanej absolventmi.

(12) Úmerne k zvýšeniu autonómie vysokých škôl a ich fakúlt pri tvorbe študijných programov sa zvýši aj ich zodpovednosť a možnosti Akreditačnej komisie na priebežné monitorovanie a preverovanie postupov vysokých škôl. Väčšina týchto postupov bude založená na monitorovaní verejne dostupných informácií, či monitorovaní na mieste poskytovania štúdia (bez dodatočnej administratívnej záťaže vysokej školy/fakulty vo forme vypracúvania a predkladania správ, či iných písomností). Až v prípade potreby prijímania opatrení dôjde aj k administratívnym požiadavkám voči vysokým školám, ako aj v prípadoch, ak sa zistí, že verejne dostupné informácie nezodpovedajú skutočnosti.

(13) Pri hodnotení adekvátnosti personálneho zabezpečenia sa okrem kontroly primeraného obsadenia funkčných miest profesorov a docentov budú posudzovať vysokoškolskí učitelia, ktorí majú zabezpečovať študijný program ako celok. Systém bude nastavený tak, aby sa oslabil čisto absolútna závislosť existencie študijného programu na konkrétnej osobe. Akreditačná komisia sa bude zameriavať na to, či pri danom počte a štruktúre vysokoškolských učiteľov a predpokladanom počte študentov a zvolených metódach vzdelávania má vysoká škola vytvorené predpoklady na poskytovanie vysokoškolského vzdelávania na požadovanej úrovni. V prípade, že Akreditačná komisia zistí, že vysoká škola prijíma viac študentov ako uvádzala, overí, či adekvátne zvýšila aj svoj počet a kvalifikáciu vysokoškolských učiteľov.

(14) Nový pohľad na hodnotenie personálneho zabezpečenia spojený so zverejnením informácií o pracovných pomeroch vysokoškolských učiteľov na všetkých vysokých školách umožní prirodzeným spôsobom posúdiť podiel vysokoškolských učiteľov zamestnaných na kratší pracovný čas na zabezpečovaní študijných programov.

(15) Nutnou podmienkou akreditácie na prvom stupni bude mať obsadené funkčné miesto docenta alebo profesora. Na akreditáciu pre druhý stupeň bude potrebné mať obsadené najmenej jedno miesto vysokoškolského učiteľa vo funkcii profesora. Jednotlivé študijné odbory môžu mať ďalšie nároky. Konkrétne počty a štruktúra vysokoškolských učiteľov budú závislé na konkrétnom študijnom odbore a počte študentov.

(16) Kritériá akreditácie budú nastavené tak, aby doktorandské študijné programy uskutočňovali len vysoké školy, ktoré dosahujú požadované výsledky vo výskume (medzinárodná úroveň). Úspešná implementácia tejto požiadavky bude viesť ku koncentrovaniu špičiek a k ďalšej diferenciacii vysokých škôl, keď vysoké školy pred rozsahom svojich činností (zabezpečenie mnohých odborov) budú investovať svoju kapacitu do rozvoja odborov, v ktorých sú konkurencieschopné a ktoré nebudú ohrozovať kvalitu ich činností.

(17) V prípade spoločných študijných programov sa predpokladá zjednodušenie ich tvorby. Cieľom spoločných študijných programov bude, aby kvalitné vysoké školy poskytovali spoločne kvalitnejšie študijné programy. Cieľom teda nebude, aby vysoké školy, ktoré samostatne nie sú spôsobilé na poskytovanie vysokoškolského vzdelávania, spájali svoje kapacity za účelom získania akreditácie. Na zvýšenie informovanosti o dosiahnutom vzdelaní pre verejnosť bude potrebné, aby získané vzdelanie bolo zaraditeľné z pohľadu slovenskej právnej úpravy (v ktorom študijnom odbore sa vzdelanie získalo a ktorého stupňa). Naďalej bude možné, aby absolventovi bol udelený akademický

titul spolupracujúcej vysokej školy. Ak nepôjde o medziodborové štúdium, bude možné vydať spoločný diplom alebo dvojité/multi diplom. V prípade medziodborového štúdia, ak obe vysoké školy nemajú akreditáciu na oba odbory medziodborového štúdia, bude možné vydať len spoločný diplom, a to z dôvodu, že nie je možné, aby vysoká škola udeľovala diplom o získaní vzdelania v študijnom odbore, v ktorom nemá akreditáciu.

(18) Z hľadiska prijímania na štúdium, organizácie štúdia, či štandardnej dĺžky štúdia nesmie postupovať vysoká škola pri spoločných študijných programoch v rozpore so slovenskou právnou úpravou. Ide najmä o dodržanie podmienok prijatia, ak naša právna úprava vyžaduje, aby mal uchádzač najmenej vysokoškolské vzdelanie prvého alebo druhého stupňa, táto podmienka musí byť vyžadovaná aj od uchádzačov na spoločné študijné programy.

K bodu 13:

(19) Nepokračovanie v inštitúte komplexnej akreditácie v ďalšom období sa navrhuje z viacerých dôvodov. Zrušením formálneho členenia vysokých škôl odpadá potreba vyjadrovania sa o začlenení vysokej školy, ktoré bolo jedným z hlavných výstupov komplexnej akreditácie. V súvislosti s pripravovaným zavedením periodického hodnotenia výskumu u všetkých výskumných organizácií uchádzajúcich sa o podporu výskumu zo štátneho rozpočtu, teda aj vysokých škôl, bude zabezpečená aj druhá z doterajších funkcií komplexnej akreditácie – hodnotenie výskumu. Treťou zložkou komplexnej akreditácie bola reakreditácia všetkých činností vysokej školy. Pokiaľ to vysokej škole bude vyhovovať, zákon jej umožní požiadať o súčasnú reakreditáciu viacerých činností. Je však otázne, nakoľko budú vysoké školy túto možnosť využívať, pretože koncentrácia akreditácie všetkých činností vysokej školy do jedného časového úseku znamenala značnú časovú záťaž. Poslednou časťou komplexnej akreditácie bola evalvácia – táto činnosť sa však svojou povahou líšila od ostatných zložiek komplexnej akreditácie a neprislúchala celkom Akreditačnej komisii. Takže jej vynechanie zo zákona nepredstavuje negatívny zásah do systému. Vysoké školy si ju môžu nahradiť buď individuálne (napríklad objednať u EUA), alebo sa vzájomne dohodnúť (napríklad z iniciatívy SRK) na zriadení inštitúcie, ktorá by takéto služby vysokým školám poskytovala.

K bodom 14 až 21:

(20) Transformácia Akreditačnej komisie na samostatnú právnickú osobu – Agentúru na zabezpečovanie kvality vysokých škôl – sa navrhuje z dôvodu posilnenia jej nezávislosti a profesionalizácie jej činností a tým potenciálne väčší vplyv a zodpovednosť pri skvalitňovaní slovenského vysokoškolského priestoru. Ostatné navrhované opatrenia majú za cieľ zvýšiť transparentnosť vyjadrení AK. Nová právna úprava vytvorí tiež predpoklady na vyššiu akcieschopnosť pri priebežnom monitorovaní kvality vysokoškolského vzdelávania a skvalitní podmienky činnosti expertov, ktorých činnosť je v tomto prípade kľúčová.

(21) Súčasný sekretariát AK by sa stal administratívnym jadrom novej agentúry a po zvýšení počtu zamestnancov bude schopný zabezpečovať administratívnu prípravu vyjadrení pracovných skupín AK, či priebežný monitoring a zber informácií potrebných pre kvalitnú činnosť Akreditačnej komisie a pracovných skupín. Jeden z orgánov agentúry by bola obdoba súčasnej Akreditačnej komisie (z pohľadu kompetencií a zloženia). Pri agentúre budú existovať pracovné skupiny podľa potrieb Akreditačnej komisie a Rada agentúry ako jej orgány.

(22) Zloženie Rady agentúry sa navrhne tak, aby v nej boli zastúpení odborníci, u ktorých sa nepredpokladá konflikt záujmov v rozhodovaní/vyjadrovaní vo vzťahu k slovenskému vysokoškolskému prostrediu. Primárne sa predpokladá obsadenie zahraničnými expertmi. Keďže pôjde o malý počet ľudí, nebude cieľom budovať paralelné štruktúry, ale najmä o vytvorenie priestoru na nezávislé posúdenie predchádzajúcich postupov pri vyjadrovaní sa k žiadostiam vysokých škôl.

(23) Akreditačná komisia bude musieť splniť podmienky externej evalvácie v zmysle európskych štandardov zabezpečovania kvality. Tie sú založené okrem iného na jasných postupoch a zverejňovaní informácií. Očakáva sa, že nová inštitúcia bude flexibilnejšie pristupovať k skvalitňovaniu svojej činnosti, a to aj tvorbou pravidiel a vnútorných postupov. Súčasťou vnútorných pravidiel budú aj kritériá akreditácie, tie však budú podliehať schváleniu ministerstvom, keďže aj konečné rozhodnutie ostane v kompetencii ministerstva.

(24) Voči vyjadreniu AK bude môcť vysoká škola uplatniť námietky, ktoré posúdi Rada agentúry. Ministerstvu sa bude predkladať až konečné vyjadrenie AK. Námietky alebo podnet na preskúmanie vyjadrenia AK môže dať aj iný subjekt ako žiadateľ. Táto možnosť zníži riziko, že by Akreditačná komisia, napríklad na základe nekompletných informácií, vyhodnotila plnenie podmienok ako dostatočné, hoci skutočnosť je iná.

(25) Skvalitnenie a profesionalizácia činnosti akreditácie sa očakáva aj od zverejňovania žiadostí vysokých škôl a vyjadrení AK, ale aj od odôvodňovania vyhodnotenia plnenia jednotlivých kritérií. Verejnosť tak bude vedieť, ktoré skutočnosti boli rozhodujúce pre vyjadrenie AK. Predpokladá sa, že väčšinu činností, ktoré zvyšujú administratívnu náročnosť akreditačného procesu na strane AK, zabezpečia administratívni zamestnanci (podľa pokynov a vopred odsúhlasených postupov) a nebude to vyžadovať zvýšené požiadavky na odborníkov (členovia pracovných skupín, či AK).

(26) Spoplatnenie opakovaných žiadostí sa navrhuje preto, aby sa vytvoril aj finančný postih pri predkladaní nekvalitných návrhov, pri ktorých vysoká škola alebo jej fakulta bude len skúšať, či získa alebo nezíska akreditáciu.

(27) Keďže podmienkou akreditácie vzdelávacích činností je funkčný systém vnútorného zabezpečovania kvality, v prípade nových vysokých škôl musí existovať aspoň jeho návrh, ktorý v prípade udelenia akreditácie bude vysoká škola schopná aplikovať v praxi. V prípade nových vysokých škôl ešte nie sú k dispozícii informácie o ich absolventoch, o to dôležitejšie je preto podrobne monitorovať, ako fungujú interné mechanizmy na odhaľovanie a odstraňovanie nedostatkov v činnosti vysokej školy.

K bodom 22 a 23:

(28) Súčasná externá forma štúdia je v odbornej aj širokej verejnosti vnímaná prevažne negatívne z hľadiska kvality v porovnaní s dennou formou štúdia. Problémy s kvalitou sú však bežné aj pri dennej forme štúdia. Súčasná právna úprava rozlišuje dennú a externú formu štúdia najmä z pohľadu spôsobu štúdia – externú formu charakterizujú prevažne samostatné štúdium a konzultácie, dennú formu denná účasť študenta na štandardných vzdelávacích aktivitách (prednášky, cvičenia). Predložený návrh mení tento pohľad na externé štúdium na pohľad bežný vo svete. V súlade s týmto pohľadom nie je rozdiel medzi dennou (full time) a externou (part time) formou štúdia prioritne v spôsobe štúdia, ale v rozdielnej záťaži absolvovanej za časovú jednotku štúdia (akademický rok). Aj v súvislosti s denným štúdiom má prísť k zmene, a to zvýšením jeho náročnosti, aby reálne

predstavovalo štandardnú záťaž študenta na “plný úväzok”, a to najmä zvýšením nárokov na prípravu študenta.

(29) Je prirodzené, že študent, ktorý pracuje, má na štúdium menej disponibilného času, a preto je za rok schopný splniť menej študijných povinností pri požiadavke na rovnaký vzdelávací výstup. To si vyžaduje aj iný prístup v organizácii štúdia (napr. len vo vymedzených časoch – večerné alebo ranné hodiny, hodiny v sobotu) aktivity koncentrované do blokov, využívanie e-learningových nástrojov, prispôsobenie chodu vysokej školy – dlhšie otváracie hodiny akademických knižníc, dostupnosť laboratórií a pod.).

(30) Zmena kvality a vnímania externého štúdia sa nemá dosiahnuť len zmenou štandardnej záťaže študenta, a teda predĺžením štandardnej dĺžky štúdia. Podstatnú úlohu bude mať Akreditačná komisia a ňou navrhnuté kritériá, na základe ktorých bude možné posúdiť kvalitu študijných programov v externej forme (aj keď sa študijné programy nebudú akreditovať, na základe zverejňovaných informácií bude mať AK možnosť posúdiť požiadavky na ich absolvovanie, ich organizáciu a zabezpečenie, a porovnať ich s požiadavkami na absolvovanie denného štúdia).

(31) V prípade externej formy bude štandardná ročná záťaž odvodená od štandardnej dĺžky štúdia, ktorá bude o rok dlhšia ako u príslušného študijného programu v dennej forme štúdia. Napríklad, u študijného programu bakalárskeho štúdia, ktorého denná forma trvá tri roky a zodpovedá teda 180 kreditom, bude štandardná ročná záťaž pri externej forme (ktorej štandardná dĺžka bude 4 roky) rovná $180:4=45$ kreditov. Vysoká škola bude povinná vytvoriť pre študentov externého štúdia podmienky pre možnosť jeho absolvovania v rámci štandardnej dĺžky. Každý zo študentov si však bude môcť, v súlade s kreditovým systémom, zvoliť v rámci organizačných a rozvrhových možností rýchlosť postupu, ktorá mu vyhovuje. Externé štúdium teda môže skončiť tak za kratší čas ako je štandardná dĺžka, ako aj za dlhší čas. Maximálne trvanie štúdia, či už denného alebo externého, bude však zákon naďalej ohraničovať dobou o dva roky dlhšou ako je štandardná dĺžka príslušného študijného programu.

K bodu 24:

(32) Súčasné štátne skúšky (okrem obhajoby záverečnej práce) nie sú v súlade s princípmi Bolonského procesu, pretože študent je opakovane skúšaný z niečoho, z čoho už skúšaný bol, a jeho činnosť v súvislosti s prípravou na štátnice a so samotnými štátnicami nie je žiadnym spôsobom kreditovo ohodnotená. Rovnako sa v tomto kontexte nejaví ako zmysluplné zaťažovanie vysokoškolských učiteľov činnosťou v komisiách, čo najmä v prípade študijných programov s väčším počtom študentov zaberá mnoho času, ktorý je možné využiť na ich tvorivú činnosť.

(33) Vysoké školy, ktoré to budú považovať za potrebné, si môžu zachovať aj iné štátne skúšky ako obhajobu záverečnej práce. Mali by však odstrániť uvedené porušenia princípov Bolonského procesu resp. kreditového systému. Očakáva sa však, že vysoké školy by mali skôr zvýšiť svoje nároky na záverečné práce a ich obhajobu, a to tak, aby počas obhajoby záverečnej práce študent musel preukázať, že vie aplikovať vedomosti získané štúdiom.

K bodom 25 až 26:

(34) S udeľovaním licencie je štandardne spájaný poplatok, preto sa navrhuje aj v prípade žiadosti o štátny súhlas. Navrhovaná výška pokryje náklady štátu na posúdenie žiadosti a jej administratívne spracovanie na úrovni ministerstva. Ak však uchádzač o štátny súhlas

splní podmienky dané kritériami akreditácie a vláda sa napriek tomu rozhodne štátny súhlas neudelieť, poplatok sa uchádzačovi vráti.

(35) Keďže ani po splnení podmienok akreditácie nemusí byť vznik novej súkromnej vysokej školy vo verejnom záujme, zákon explicitne umožní ministrovi sa k návrhu vyjadriť a vláde rozhodnúť o žiadosti inak ako bude odporúčanie AK. Minister a vláda tak budú môcť posúdiť aj skutočnosti, ktoré nie sú predmetom vyjadrovania AK. Minister aj vláda však budú musieť v prípade iného vyjadrenia sa resp. rozhodnutia ako bolo odporúčanie AK svoje rozhodnutie odôvodniť a odôvodnenie zverejniť

K bodom 27 a 28:

(36) V prípade existujúcich súkromných vysokých škôl sa navrhujú dve zmeny. Prvá umožní spájanie súkromných vysokých škôl, či zmenu právnej formy, bez potreby udeľovania nového štátneho súhlasu.

(37) Druhá zmena sa zameriava na vyrovnanie podmienok pôsobenia súkromných vysokých škôl v oblasti výskumu tým, že sa umožní inštitucionálne financovanie ich výskumnej činnosti zo štátneho rozpočtu. V prípade súkromných vysokých škôl, ktoré sú podnikateľskými subjektmi, je však potrebné rešpektovať pravidlá a podmienky poskytovania štátnej pomoci.

K bodom 29 a 30:

(38) Cieľom ministerstva je, aby predĺžením externej formy štúdia nedošlo aj k jeho zdraženiu z hľadiska študentov. Preto pri určovaní maximálnej výšky školného na verejných vysokých školách bude ministerstvo postupovať tak, aby predĺženie štandardnej dĺžky externého štúdia nezvýšilo celkovú sumu školného.

(39) V súčasnosti vysoké školy zverejňujú školné a poplatky spojené so štúdiom na jeden akademický rok. Študent by však mal už pri vstupe na vysokú školu, ktorý je z jeho pohľadu záväzkom na dlhšiu dobu ako iba na jeden akademický rok, vedieť vopred maximálnu cenu celého štúdia.

K bodu 31:

(40) Za účelom podpory rozvoja poskytovania študijných programov v cudzom jazyku na verejných vysokých školách sa im umožňuje požadovať za takéto programy školné (a to aj v dennej forme štúdia a od všetkých študentov). Bezplatné poskytovanie takýchto študijných programov sa v súčasnosti javí ako nadštandardné z pohľadu možností spoločnosti, keďže sú s nimi spojené vyššie náklady, a tieto nie je možné kompenzovať v rámci dotácie (s ohľadom na disponibilné zdroje). Navyše, bezplatným poskytovaním študijných programov v cudzom jazyku občanom SR sme povinní poskytovať ich bezplatne aj občanom iných krajín EÚ. Aby však vysoké školy nezneužili tento inštitút na obmedzenie prístupu k niektorým študijným programom ich poskytovaním len v cudzom jazyku, možnosť vyberania školného je podmienená ponukou študijného programu v príslušnom odbore aj v slovenskom jazyku.

(41) Očakáva sa, že verejné vysoké školy využijú možnosť spoplatnenia študijných programov poskytovaných v cudzom jazyku a zvýšia počet zahraničných študentov, ktorí budú študovať v cudzom jazyku, čím sa zvýšia príjmy verejnej vysokej školy.

K bodu 32:

(42) Cieľom navrhovaných opatrení je odstrániť administratívny problém pri obsadzovaní funkčných miest profesorov a docentov kvalitnými osobnosťami, ktoré majú vedecké výsledky a pedagogické schopnosti, ale nie sú zo slovenských vysokých škôl (napr. vysokoškolskí učitelia, ktorí pôsobili v zahraničí), alebo ide o mladých mimoriadne kvalitných pracovníkov, ktorým sa takto umožní rýchlejší kariérový postup. Zrušenie podmienky mať titul docent alebo profesor na obsadenie funkčného miesta tak nemá viesť k zníženiu požiadaviek na vedecký profil uchádzača o obsadenie tohto miesta, ale otvára vysokým školám nové možnosti pri obsadzovaní týchto miest a zvyšuje súťaž uchádzačov v niektorých odboroch.

(43) Súčasne sa týmto opatrením znižuje závislosť vysokých škôl od ich konkurencie, keď sa ich špičkoví vysokoškolskí učitelia, nebudú musieť uchádzať napr. o habilitačné konanie na fakulte ich konkurencie z dôvodu, že samotná fakulta nemá priznané právo na habilitačné konanie v danom odbore, alebo prispôbovať svoj odbor habilitácie právam, ktoré má priznané domovská fakulta.

K bodu 33:

(44) S ohľadom na to, že sa nebude obmedzovať prednášková činnosť odborných asistentov, zvyšuje sa požiadavka na ich vzdelanie.

K bodu 34:

(45) Možnosť tvorby vlastných platových tabuliek na verejných vysokých školách bola pred niekoľkými rokmi zrušená bez väčšej diskusie. Vlastné pravidlá odmeňovania sa môžu stať pre verejnú vysokú školu, ktorá sa odhodlá zaviesť takýto systém, konkurenčnou výhodou, a preto sa považuje za vhodné umožniť verejným vysokým školám si ich vytvoriť.

K bodom 35 až 37:

(46) S ohľadom na potrebu priebežného monitorovania habilitačných konaní a konaní na vymenovanie profesorov je potrebné vyžadovať od vysokých škôl príslušné zverejňovanie informácií. Súčasne sa zvyšuje verejná kontrola nad ich priebehom.

(47) Rozhodnutie zachovať systém vedecko-pedagogických titulov docent a profesor, ale odstrániť súčasný neuspokojivý stav pri ich udeľovaní, si vyžaduje skvalitnenie právnej úpravy v tejto oblasti a sprísnenie kontroly jej dodržiavania. Už dnes existujú rámcové kritériá, nevystihujú však rozdiely medzi jednotlivými oblasťami výskumu z hľadiska toho, čo sa má požadovať za výstupy na medzinárodnej úrovni. Preto sa navrhuje, aby minimálne podmienky habilitácie a menovania boli odborovo špecifikované. Vysoká škola bude môcť aplikovať prísnejšie kritériá.

(48) Vysokým školám sa zvyšuje voľnosť pri obsadzovaní najdôležitejších pozícií – funkčných miest profesorov a docentov. V prípade zneužitia tejto voľnosti sa však navrhujú sprísnené sankcie.

K bodom 38 až 40:

(49) Súčasná právna úprava nerieši vo všetkých prípadoch, ktoré sa môžu v praxi vyskytnúť, spôsob ustanovenia rektora verejnej vysokej školy. Tiež nie je v každom prípade zrejmé, ako postupovať, keď vysoká škola nemá rektora a akademický senát sa nezhodne na novom kandidátovi na rektora.

(50) V súčasnosti zákon neumožňuje, aby vysoká škola mohla priamo riešiť prípadné problémy jej fakulty a možnosť nápravy je časovo a administratívne náročná, pretože sa vyžaduje výzva ministerstva a súhlas aspoň dvoch orgánov reprezentácií vysokých škôl. Navrhovaná úprava zrýchľuje možnosť nápravy a odstránenia nežiaduceho stavu. Okrem porušenia všeobecne záväzných právnych predpisov sa rozširujú aj možnosti na vymožitelnosť vnútorných predpisov vysokej školy a riešenie patových situácií, keď pri použití štandardných postupov nie je možné, najmä pre vznik situácie, ktorú vnútorné predpisy vysokej školy nepredpokladali.

K bodom 41 až 45:

(51) Navrhované zmeny umožnia posun v informatizácii agendy rezortu, ktorá v súčasnosti viazne z časti aj na nejednotnosti číselníkov a ich správe. Zákon vymedzí zodpovednosti vysokých škôl a ministerstva za správnosť údajov v informačných systémoch a umožní v potrebnom rozsahu používanie jednotných číselníkov na lepšiu integráciu informačných systémov v rezorte.

(52) Okrem toho informačné systémy umožnia dostupnosť informácií v požadovanom rozsahu najmä pre potreby ministerstva a Akreditačnej komisie, ale aj pre verejnosť. Pri tvorbe nižších právnych predpisov sa bude vychádzať z princípu, že vysoké školy nebudú predkladať listiny, či iné podklady, ktoré už budú k dispozícii v informačných systémoch.

(53) Rozsah informácií, ktoré sa budú v systémoch nachádzať, by nemal vyvolať na strane vysokých škôl dodatočnú administratívnu záťaž. Poskytované informácie už v súčasnosti musí vysoká škola spracúvať a zverejňovať. Môže sa zmeniť štruktúra, v akej vysoké školy budú informácie spracúvať.

(54) V rámci odstraňovania informačnej nerovnosti sa navrhuje časť údajov z registra zamestnancov zverejňovať. Očakáva sa, že toto opatrenie zrealizuje výšku úväzkov v prípade niektorých vysokoškolských učiteľov a prispeje významným spôsobom k riešeniu niektorých dlhodobo neriešených problémov.

K bodu 46:

(55) Doterajšia prax zmien študijných poriadkov a zásad výberového konania nepreukázala efektívnosť v ich registrovaní ministerstvom. Tieto vnútorné predpisy obvykle majú technické nedostatky, pre ktoré ich nie je možné registrovať na prvýkrát, ale súčasne nie sú v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi. Ministerstvo je tak zaťažované opravou nekvalitnej práce vysokých škôl pri tvorbe vnútorných predpisov, čo nie je žiaduce. Od zrušenia registrácií študijného poriadku a zásad sa tak očakáva aj zvýšenie zodpovednosti vysokých škôl pri ich tvorbe. Ponecháva sa povinnosť vysokých škôl zasielať úplné znenie týchto predpisov ministerstvu, keďže účinné znenie študijného poriadku môže mať rozhodujúci vplyv na riešenie niektorých podnetov študentov k priebehu a organizácii štúdia. To umožní aj aplikáciu novej kompetencie ministerstva, a to pozastavenie účinnosti týchto predpisov, ak sa zistí ich rozpor so všeobecne záväznými právnymi predpismi.

K bodu 47:

(56) Ide o vytvorenie priestoru na možnosť zrušenia zápisu, keď uchádzač ešte nemá rozhodnutia o prijatí/neprijatí zo všetkých vysokých škôl, na ktoré sa prihlásil, ale na niektorej vysokej škole už prebieha zápis. Zápisom sa uchádzač stáva študentom. To, ale bránilo uchádzačovi v možnosti rozhodnúť sa pre štúdium, o ktoré má najväčší záujem, ak

ešte nedostal rozhodnutie z danej vysokej školy a radšej vsadil na istotu zápisu pri prvej príležitosti. Toto jeho rozhodnutie má vplyv na úhradu školného študentom.

K bodu 48:

(57) Zákon v súčasnosti neurčuje vysokej škole termín, do ktorého je povinná vydať absolventovi doklady o absolvovaní štúdia, čo v praxi spôsobuje niektorým absolventom problémy.

K bodu 49

(58) Ide o opatrenie znižujúce administratívne zaťaženie vysokých škôl aj AK.

K bodu 50

(59) Navrhnutou zmenou sa dodatočne reaguje na zmenu zákona o rozpočtových pravidlách, podľa ktorej je možné dotácie zo štátneho rozpočtu poskytovať len na základe zákona. V predchádzajúcom období bolo možné poskytovať dotácie aj na základe podzákonných noriem (výnosu).

K bodu 51:

(60) Doterajšia prax pri vydávaní dokladov o vzdelaní v inom ako štátnom jazyku nie je jednoznačná. Otázne je, do akej doby má absolvent nárok na vydanie diplomu v inom ako štátnom jazyku, a nie je ani jasné, či sa má vydať nový doklad pod novým matričným číslom a pod. Má sa za to, že za jedno štúdium sa vydáva len jeden vysokoškolský diplom. Aby bol tento doklad čitateľný v SR je potrebné, aby bol vydaný v štátnom jazyku. Preto zákon jednoznačne ustanoví, že o vydanie diplomu aj v inom ako štátnom jazyku je možné požiadať len pred skončením štúdia a v takomto prípade sa vydá dvojazyčný doklad o vzdelaní (jeden papier pod jedným číslom). Neskôr si môže absolvent požiadať len o úradný preklad.

K bodu 52

(61) Návrh na zavedenie možnosti zneplatnenia vysokoškolského diplomu vyplýva zo zvýšeného počtu prípadov problematického udeľovania titulov v predchádzajúcom období. Za štandardných podmienok vo vysokoškolskom prostredí sa takéto prípady vyskytujú však zriedkavo.

K bodu 53

(62) Absolventom doktorandských študijných programov v študijnom odbore katolícka teológia sa v súčasnosti udeľuje titul „ThDr.“. Zmenou sa umožní priznávať im po skončení doktorandského štúdia štandardný titul „PhD.“.

K bodu 54:

(63) Viaceré právnické osoby, ktoré dostali štátny súhlas na pôsobenie ako vysoká škola, sú v príslušnom registri organizácií naďalej vedené pod svojim pôvodným názvom a nie pod názvom, pod ktorým ako vysoká škola pôsobia. Navrhovaným ustanovením sa tento nedostatok odstraňuje

K bodu 55:

(64) Ide o prechodné ustanovenie nadväzujúce na navrhované zmeny.